

Weryfikacja wysokości wybranych wierzchołków Masywu Ślęży

Wstęp

Góra Ślęza, leżąca w Masywie Ślęży, jest jedną z najczęściej odwiedzanych gór pośród wszystkich szczytów tworzących Koronę Gór Polski. Również leżąca w Masywie Ślęży góra Radunia, znajdująca się po południowej stronie Przełęczy Tąpadła, jest celem licznych eksploracji i wycieczek turystów. Obydwa szczyty od kilkuset lat były przedstawiane na licznych rycinach i mapach, a ostatnimi czasy doczekały się również zdjęcia ortograficznego i pomiaru laserowego, przeprowadzanych w ramach nalotów lotniczych projektu ISOK.

Wysokość szczytu Ślęży od lat powielana we wszelkiego rodzaju publikacjach, określana jest na 718 m n.p.m. Doskonale zachowały się punkty osnowy wysokościowej, znajdujące się u podstawy wieży widokowej, jak również na jej szczycie. Dysponując sprzętem pozwalającym na geodezyjną dokładność wyznaczenia wysokości, można bez żadnych trudności przeprowadzić pomiar wysokości tych punktów.

Również Radunia, której wysokość w większości źródeł podawana jest jako 573 m n.p.m. jest idealnym obiektem pomiarowym ze względu na obecność punktów osnowy wysokościowej. Należy wspomnieć, iż do początku lat 80-tych ubiegłego wieku, na jednym z wierzchołków Raduni znajdowała się drewniana wieża triangulacyjna. Do dziś pozostało po niej zaledwie kilka spróchniałych belek.



Nieistniejąca już wieża triangulacyjna na jednym z wierzchołków Raduni (źródło – dolny-slask.org.pl)

Reprezentując podejście sceptyczne do wszelkich prawd przekazywanych a priori, posiadając wykształcenie geodezyjno – geologiczne i dysponując nowoczesnym sprzętem pomiarowym, oraz przejawiając żywe zainteresowanie badanym tematem, dnia 3.03.2013 wybraliśmy się na kampanię pomiarową, mając na celu jednoznaczne określenie wysokości wierzchołka Ślęży, szczytu wieży widokowej na Ślęży oraz wyznaczenie wysokości wierzchołków góry Raduni.

Pomiar

Do pomiaru użyto dwuczęstotliwościowego odbiornika GNSS marki Trimble, model R4 (<http://www.trimble.com/survey/TrimbleR4.aspx>). Odbiornik dysponował połączeniem z systemem oraz serwisami systemu ASG-EUPOS, które służą do generowania i wysyłania do odbiorców poprawek do sygnału GNSS (czyli GPS i GLONASS), dzięki czemu można znacznie

zwiększyć dokładność wyznaczenia lokalizacji (w postaci przyjętego układu współrzędnych XYH) mierzonego punktu na powierzchni Ziemi.

Jako pierwszy został pomierzony punkt osnowy wysokościowej, znajdujący się na Ślęży. Wysokość, po uwzględnieniu wszelkich korekt i poprawek, po przeprowadzeniu kilku sesji pomiarowych, określono na **717,52 m n.p.m.** z dokładnością wyznaczenia +/- 2 cm.

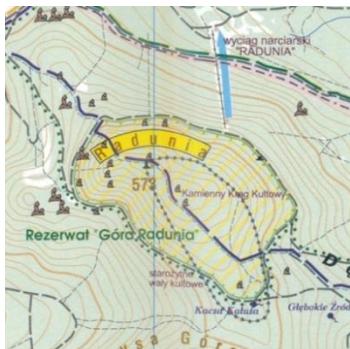
Biorąc pod uwagę sposób zaokrąglania wartości wyznaczonych w pomiarach, sposób generalizacji wyników i przedstawiania ich na różnego rodzaju mapach, wynik potwierdził rzetelność i właściwość podawanej od lat wysokości Ślęży, jako 718 m n.p.m.

W następnej kolejności pomierzono wysokość szczytu wieży widokowej, znajdującej się na szczycie Ślęży. Ze względu na huraganowy wiatr udało się pomierzyć jedynie poziom posadzki betonowej na wieży widokowej, który znajduje się na wysokości **729,25 m n.p.m.** Nie znaleziono informacji o poprzednich pomiarach. Dokładność wyznaczenia wysokości wynosi również +/- 2 cm.



Pomiar geodezyjny szczytu wieży widokowej na Ślęży (zdj. A. Robak, 3.03.2013)

Kolejnym mierzonym szczytem był najbardziej wysunięty na północ wierzchołek Raduni, w przeszłości zwany Sępią Górą (za czasów niemieckich - Geiers Berg). Podawana oficjalna wysokość, zarejestrowana w Państwowym Rejestrze Nazw Topograficznych pod nazwą Radunia (wątek ten zostanie omówiony poniżej), wynosi 573 m n.p.m. Wysokość ta była już podawana na mapach niemieckich, a więc funkcjonuje od prawie stu lat. Wysokość ta jest również powielana na najdokładniejszych współczesnych mapach turystycznych, m. in. Masyw Ślęży w skali 1:25 000 wydawnictwa Galileos (Plan).



Fragment mapy Masywu Ślęży przedstawiający okolice Raduni, wydawnictwa Galileos, 2011

Przeprowadzone pomiary wykazały, iż wysokość północnego wierzchołka Raduni wynosi **573,12 m n.p.m.**, co potwierdza utartą i prezentowaną od lat na mapach wysokość tego punktu.

Następnie pomierzono wierzchołek, zwyczajowo przez turystów uważany za właściwy szczyt Raduni, znajdujący się około 150 m od wierzchołka północnego (zwanego potocznie Sępią Górą). Wysokość tego punktu wyznaczono na **582,01 m n.p.m.** Dokładność wyznaczenia wysokości wyniosła +/- 2 cm.

Ze względów technicznych nie pomierzono wysokości trzeciego, ostatniego wierzchołka Raduni. Jednakże z wcześniejszych kampanii pomiarowych wiadomo, iż jest on niższy od dwóch poprzednich.

Analiza danych z Państwowego Rejestru Nazw Topograficznych

Porównano zasób Państwowego Rejestru Nazw Geograficznych (PRNG) i „Zarządzenie nr 130 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 1953 r. w sprawie przywrócenia i ustalenia urzędowych nazw obiektów fizjograficznych”

Całość zarządzenia dostępna pod adresem:

<http://monitorpolski.gov.pl/MP/1953/s/92/1241/1>

Według ww. dokumentu zarządza się zmianę nazwy szczytu Geiers Berg (Sępia Góra) o wysokości 573 m n.p.m., na Radunię. Z kolei w PRNG mamy zarówno Sepią Górę (572,94 m n.p.m.) jak i Radunię (577,60 m n.p.m.).

- Nazwa "Geiers Berg" (Sepia Góra) została zastąpiona przez "Radunię" więc na polskich mapach topograficznych i turystycznych nie powinno być Sępiej Góry.
- Przed wojną nazwa "Geiers Berg" odnosiła się do całości szczytu, a nie do pojedynczej kulminacji.
- Radunia, według rozporządzenia, ma 573 m n.p.m., a nie 577,6 m n.p.m., co jest wartością przedstawianą w wielu wydawnictwach kartograficznych.
- Najwyższym punktem Geiers Berg była środkowa kulminacja o wysokości 582 m n.p.m., jednak po zmianie nazwy na Radunię (zarządzenie w 1953 roku), przypisano jej wysokość 573 m n.p.m. z niższej kulminacji – tej, na której stała wieża triangulacyjna.
- PRNG i mapy topograficzne z zasobu Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej zawierają błędy w nazewnictwie i rozmieszczeniu nazw geograficznych.
- Na mapach turystycznych przedstawiana jest Radunia, jako szczyt o wysokości 573 m n.p.m. w miejscu gdzie kulminacja, ma 582 m n.p.m.

Podsumowanie

Przeprowadzona kampania pomiarowa rozwiązała wątpliwości dotyczące dokładności wyznaczenia wysokości góry Ślęży, potwierdzając jej właściwe wyznaczenie i przedstawianie na mapach i w ogólnodostępnych bazach danych.

	Ślęza (m n.p.m.)	Północny wierzchołek Raduni (m n.p.m.)	Najwyższy wierzchołek Raduni (m n.p.m.)
GPS	717,52	573,12	582,01
Topo 1 : 10 000	717,50	572,94	580,80

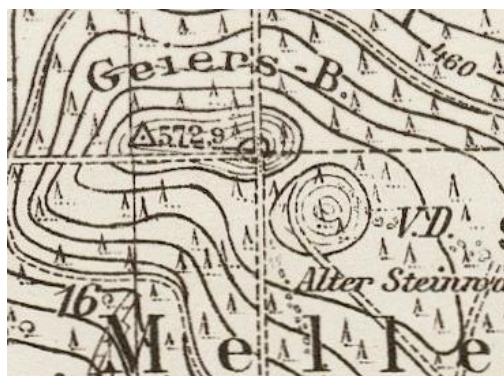
Jednocześnie przeprowadzona kampania pomiarowa ukazała olbrzymie błędy, jakie zostały popełnione i wciąż są powielane, jeśli mowa o przedstawianiu lokalizacji i umiejscowienia wierzchołka góry Raduni, jak również ukazała niedokładność i niedbałość wyznaczenia wysokości wierzchołków Raduni.

Kampania pomiarowa pokazała również, że konieczne jest przeprowadzenie dalszych pomiarów, badających dokładność wyznaczenia wysokości i jednoznacznie wyznaczającej wysokości pozostałych szczytów znajdujących się w Masywie Ślęzy, m. in. Wieżycy, Skalnej, czy Czernicy.

Kampania pomiarowa uwydatniła powszechne zjawisko - wydawnictwa kartograficzne nie weryfikują w wystarczającym stopniu kluczowych danych przedstawianych na opracowywanych i wydawanych mapach.

Wnioski

1. Funkcjonująca od lat w literaturze i rządowych bazach danych (PRNT) wysokość i lokalizacja głównego wierzchołka Raduni jest niepoprawna.
2. Północny wierzchołek Raduni, błędnie zwany w niektórych źródłach Sępią Górą, od lat mylnie jest przedstawiany jako najwyższy wierzchołek Raduni, a tym samym – szczyt Raduni.
3. Rozpowszechnić informację, iż właściwym szczytem Raduni jest wierzchołek środkowy, o pomierzonej wysokości wynoszącej 582,014 m n.p.m.
4. Należy dokonać zmian w PRNT, aby stały się one wiążące prawnie i obowiązujące. Konsekwencją ww. będzie naniesienie poprawek przez Państwowy Zasób Geodezyjno – Kartograficzny.
5. Należy dotrzeć z informacją do wszelkich zainteresowanych podmiotów: począwszy od źródeł informacji, poprzez wydawnictwa kartograficzne, ogólnodostępne bazy danych, producentów map elektronicznych itd.



Fragment mapy Messtischblatt, arkusz Zobtenberg, przedstawiający okolice Raduni (źródło własne)

6. Należy przeprowadzić rzetelny pomiar pozostałych szczytów Masywu Ślęży.
7. Należy się zastanowić, nad koniecznością przeprowadzenia kontrolnej kampanii pomiarowej obejmującej swym zasięgiem wszystkie ważniejsze szczyty znajdujące się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Autorzy

M. Koślacz, A. Robak, B. Sobaszek

mkoslacz@gmail.com

Źródła

Geoportal.gov.pl

Masyw Ślęży, mapa w skali 1 : 25 000, Wydawnictwo Galileos, 2011

Monitorpolski.gov.pl

Messtichblatt 1 : 25 000, arkusz Zobtenberg

Dolny-slask.org.pl